

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp
Uitkomsten enquête laagvliegen

Zaaknummer
822687

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 12 mei 2026

Geachte voorzitter,

Begin dit jaar hebben wij u geïnformeerd over het besluit van het ministerie van Defensie om een groot gedeelte van Zeeland aan te wijzen als laagvlieggebied voor helikopters. Voorafgaand aan de besluitvorming hebben Provinciale Staten op 7 november 2025 een motie aangenomen (motie 5) met vragen en aandachtspunten. In deze motie wordt Gedeputeerde Staten opgeroepen om te inventariseren bij de Zeeuwse bedrijven waaronder het MKB, belangenorganisaties, terreinbeherende organisaties en burgers of zij nog aanvullingen hebben op de vragen. Wij hebben hiervoor een online enquête uitgezet via ons participatieplatform Denktank Zeeland (www.denktankzeeland.nl) en informeren u in deze brief over de uitkomsten en conclusies. Hiermee geven wij invulling aan de toezegging van 13 februari 2026 in de commissie Ruimte (nr. 71) en beschouwen deze als afgehandeld.

Uitkomsten enquête over laagvliegende helikopters in Zeeland

De enquête is uitgezet bij de circa 10.000 Zeeuwen die zich hebben aangemeld bij het participatieplatform. Daarnaast is iedereen via onze eigen website en onder andere via Omroep Zeeland uitgenodigd om de enquête in te vullen. Bijna 300 mensen hebben de enquête ingevuld. De reacties komen uit heel Zeeland en in een enkel geval van buiten Zeeland. Van de enquêtes is tweederde anoniem ingevuld.

In de enquête wordt gevraagd hoe wordt aangekeken tegen laagvlieg oefeningen met helikopters in Zeeland en of er aanvullende vragen, zorgen of aandachtspunten zijn. 34% van de mensen die hebben gereageerd staat positief of gematigd positief tegenover het laagvliegen, 5% neutraal en 61% negatief of gematigd negatief. Er zijn veel uitgesproken voor- en tegenstanders.

Bij de onderwerpen worden Natuur, dierenwelzijn en milieu het belangrijkste gevonden (32%), gevolgd door Communicatie, inspraak en voorspelbaarheid (22%), Toerisme, recreatie, economie en leefomgeving (18%), Vragen, klachten en schade (12%) en Kansen voor Zeeland (7%). In een aantal reacties zijn geen aanvullende onderwerpen genoemd (9%).

De meeste reacties gaan over zorgen voor negatieve effecten op de inwoners, hobbydieren, vee, recreatie en natuur. Naast de zorgen worden ook mogelijkheden genoemd om effecten te voorkomen, met name door niet te vliegen op locaties waar dieren en mensen zijn én door oefeningen ruim vooraf aan te kondigen. Daarnaast wordt vaak verwezen naar te beperkte mogelijkheden om de besluitvorming over het laagvliegen te beïnvloeden en te beperkte mogelijkheden om klachten in te dienen en/of schade vergoed te krijgen.

Er zijn ook aandachtspunten waar een wisselend beeld uit naar voren komt. Zo wordt de noodzaak voor defensieoefeningen erkend én ontkend. Daarnaast wordt verschillend gedacht over het belang van natuur, economie, milieu, veiligheid en leefbaarheid. Van het laagvliegen zelf bestaat ook een verschillend beeld qua omvang, intensiteit, voorspelbaarheid en effecten. Tenslotte is er geen overeenstemming over de bijdrage die Zeeland levert ten opzichte van andere delen van Nederland. Dit varieert van de stelling dat Zeeland meer moet bijdragen tot aan dat er buitensporig veel ongewenste functies naar Zeeland komen.

Conclusies naar aanleiding van de enquête

Wij constateren dat de vragen, zorgen en aandachtspunten uit de enquête in lijn zijn met de vragen en voorwaarden die eerder door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten zijn opgesteld.

Kort samengevat komt het neer op drie hoofdpunten:

1. Het laagvliegen wordt vaak gezien als concrete bedreiging voor een veilige, gezonde en prettige leefomgeving.
2. Er is nog veel onzekerheid over de effecten die laagvliegactiviteiten kunnen hebben en de mogelijkheden om die effecten te voorkomen.
3. Defensie voldoet niet aan de verwachtingen van respondenten ten aanzien van participatie bij de besluitvorming en informatievoorziening over de laagvliegactiviteiten.

Wij informeren staatssecretaris Boswijk, die verantwoordelijk is voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie, over de uitkomsten van de enquête en herhalen onze oproep om de verdere concretisering van het gebruik van het laagvlieggebied in samenwerking met alle belanghebbenden uit te voeren. Voor deze vervolgfase zijn de resultaten van de enquête in aanvulling op de voorwaarden van Provinciale Staten voor ons het uitgangspunt.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.